

Οἱ Τύμβοι τῆς Βιζύης. — Ἡ Τουρκικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία τῆς ὁποίας πρῶτος πρόεδρος ἦτο ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ, ἐσυνέχισε ἐφέτος τὰς ἀνασκαφὰς τῆς εἰς τὴν Θοράκην. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὐταί, πού παρετάθησαν ὡς ἐκ τῆς καλοκαιρίας ὅλο σχεδὸν τὸ φθινόπωρον, ἔγιναν καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴν τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου κ. Ἀρῖφ Μουφίτ, ὑπῆρξαν δὲ ἱκανοποιητικαὶ εἰς ἀπόδοσιν. Εὐρέθησαν καὶ ἄλλοι τύμβοι, κυρίως δὲ εἰς τὴν Βιζύην, εἰς τὰ πέριξ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν 45 τεχνητοὶ λόφοι, πού ὅλοι ἀσφαλῶς εἶναι τύμβοι προσωπικότητων ἢ οἰκογενειακοί. Οἱ τύμβοι αὐτοί, θολωτοὶ οἱ περισσότεροι, ἐνιαίου τύπου μὲ ὠρισμένας παραλλαγὰς, ἀντιγραφὰς μυκηναϊκῶν τάφων, δὲν εἶναι ὀλίγοι εἰς τὴν Θοράκην φαίνεται δὲ ὅτι ἐγνώριζαν τὴν ὑπαρξίν τους ἀρχαιοκάπηλοι διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τὸ 1868 ἐπωλοῦντο εἰς τὴν ἐδῶ Μεγάλην Ἀγοράν, τὸ «Τσαρσί», λυχνία, εἶδη κεραμικῆς, φιλιππικοὶ καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες, προσερχόμεναι ἀπὸ Θορακικοὺς τύμβους. Ἀπὸ τοὺς τάφους πού εὐρέθησαν τώρα, περισσότερον ἀρχιτεκτονικὸν ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τύμβος πού εὐρέθη τρία χιλιόμετρα νότιος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅσους εὐρέθησαν ἐκεῖ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ ἡ διαρρυθμιαὶς του ὑπερθυμίζου τὸν τύμβον Μέζεκ τοῦ Σβίλενγκραντ, πού περιέγραψεν ὁ Βουλγαρὸς καθηγητῆς κ. Φίλωφ.

Δυστυχῶς ἐλάχιστα πράγματα εὐρέθησαν εἰς τὸν τύμβον αὐτόν, διότι ὅπως ἐξηκριβώθη εἶχε ἀνοιγῆ κατὰ τὸν ὁσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878. Κτισμένος μὲ μεγάλους λίθους, μήκους μεγαλυτέρου τοῦ μέτρου, ἔχει μήκος 12 μέτρων καὶ τέσσαρα διαμερίσματα, πού συγκοινωνοῦν μεταξύ τῶν μὲ θύρας καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἐν εἶναι θολωτόν.

Ἡ θολωτὴ αὐτὴ ἀψίδα εἶναι τὸ κυριώτερον τμήμα τῆς οἰκοδομῆς, ἐκεῖ δὲ ἐγένετο ἡ ταφὴ νεκρῶν. Στερεὸς ὁ θόλος τῆς μὲ διάμετρον μεγαλειτέραν τῶν τριῶν μέτρων, πουθενὰ δὲν παρουσιάζει καθίζησιν. Θραύσματα ἀγγείων, ὀρειχάλκινα σκεύη, χρυσοῦς στέφανος καὶ μία ὕδρια μὲ κεφαλὴν Μεδούσης, ἐπιτρέπουσι τὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται περὶ τάφου κάπως νεωτέρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὴν πρώτην ταφὴν ἀντικείμενα παλαιότερας ἐποχῆς. Ἡ θύρα τοῦ τύμβου, ἡ ὁποία δὲν εἶχε παραβιασθῆ διότι οἱ ἀρχαιοκάπηλοι εἰσῆλθον εἰς τὸν τάφον, ἀνοίξαντες ἀρκετὰ μεγάλην ὀπὴν εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ λόφου, εἶναι λιθίνη, ἐνῶ αἱ θύραι ἄλλων παρομοίων τύμβων, τοῦ Λαγκαδά, λόγου χάριν, πού ἀνεκαλύφθη πρὸ τριακονταετίας ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε ἐδῶ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Θ. Μακρίδη, εἶναι μαρμάρινα καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸ ἐνταῦθα μουσεῖον.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τύμβου τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν εἶναι ὅτι εἶχε τοιχογραφίας καὶ ἀρκετὰ ἴχνη αὐτῶν διεσώθησαν, ἐπικρατεῖ δὲ εἰς αὐτὰς τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ ἰόχρουν χρῶμα. Σαρκοφάγος δὲν εὐρέθη, οἱ περισσότεροι

Fl. B. = Ad
27 Jan 1940
"Θραύσματα" Ad
7. 2. 1940
v. 421 = 422

ροι δὲ τῶν νεκρῶν πού ἐτάφησαν εἰς τὸν τύμβον αὐτὸν ἦσαν, φαίνεται, ἄνδρες, ὅπως συμπεραίνει κανεὶς ἀπὸ τὴν τέφραν ὀστῶν πού εὐρέθη, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Θράκην οἱ νεκροὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκαίοντο τῶν δὲ γυναικῶν ἐθάπτοντο. Ὁ ἀνευρεθεὶς τύμβος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν εἶναι, φαίνεται, ὁ τελευταῖος τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἀφοῦ τρεῖς μόνον λόφοι ὑπάρχουν ἐκεῖ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ δύο ἠρευνήθησαν κατὰ τὰς περυσινὰς ἀνασκαφάς. Εἰς τὸν τύμβον τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν βλέπει κανεὶς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ μυκηναϊκοῦ τάφου, ὅπως βαθμηδὸν διεδόθη ὁ τύπος του καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του εἰς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τὴν ἀντιγραφὴν κατόπιν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ νὰ φθάσῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην μέχρι τῆς Τούμπας τῆς Ἀγγιάλου.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικῆς ὁ ἀνευρεθεὶς εἰς τὰς Σαράντα Ἐκκλησιῶν τύμβος εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ τὸν ἀνευρεθέντα πρὸ ἐτῶν βορειότερον, τὸν τύμβον Μάλτεπε, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ εὐρέθησαν ἀργυραὶ δραχμαὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθορίζουσαι τὴν χρονολογίαν του. Οἱ λίθοι τοῦ ἀνευρεθέντος τύμβου, πού προέρχονται ἀπὸ ἀρχαίον ἐκεῖ λατομεῖον συγκρατοῦνται μεταξύ των με τεμάχια σιδήρου μήκους 14—18 ἑκατοστομέτρων, ἡ δὲ εἰσοδὸς του εἰμῖνε, ὡς φαίνεται, ἐπὶ πολὺ ἀκάλυπτος καὶ ἐκαλύφθη με γῶμα, ὅταν πλέον ἔπαυσε κάθε ταφὴ εἰς αὐτόν.

Ἐνδιαφέροντες εἶναι καὶ οἱ ἀνευρεθέντες νοτίως τῆς Βιζύης τέσσαρες πλινθόκτιστοι, θολωτοὶ τύμβοι μήκους τοῖων περίπου μέτρων, τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ἔκαμε δὲ ἐντύπωσιν ὅτι ὁ ἔρευνηθεὶς ἐκεῖ λόφος, παρόμοιος αὐτῶν πού ἐκάλυπταν τάφους, ἦτο ἄνευ τύμβου. Εἰς τοὺς τύμβους τῆς Βιζύης εὐρέθη καὶ ὕαλος, ὅσα καὶ πῆλιναι λυχνίαι τῆς μιᾶς θουαλλίδος, ὅλα δὲ τὰ ἀνευρεθέντα εἰς τοὺς τύμβους αὐτοὺς ἀντικείμενα θὰ ἐκτεθῶν εἰς τὴν αἴθουσαν Γιλδιζ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου σχηματίζεται τμήμα με ἀρχαιότητας ἀπὸ τύμβους τῆς Θράκης.

«Ἐλεύθερον Βῆμα».

27 Ἰανουαρίου 1940.

Αἱ ἀρχαιότητες τῆς Μεσημβρίας Δ. Θράκης.—Εἰς τὸ «Φῶς» τῆς Θεσσαλονίκης 30 Ἀπριλίου 1940, ἀναγνώσκομεν τὰ ἑξῆς.

«Ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἦλθον εἰς φῶς, εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀλεξανδρουπόλεως.

Πρὸ ἐτῶν ὁ ὀθωμανὸς Ἀμπτουλάχ Χακὴ εἶχεν ἀνεύρει εἰς τὸ Δικελὴ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, παρὰ τὴν Μάκρην, ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον πλάνα ὕψους 0,80 μ., παριστῶσαν ἐνδεδυμένην γυναῖκα. Ἡ ἐπιτύμβιος πλάξ ἡ ὁποία εὐρέθη ἐπὶ ἐνὸς τάφου, ἔφερεν μέχρις ἐκεῖ τὸν ἔφορον ἀρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης κ. Κοτζίαν, ὁ ὁποῖος ἐνήργησε πρόχειρον ἀνασκαφὴν, ἐξ ἧς